

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

constet de opposito, ut patet ex cap. *Maiores*, de A
Baptismo, paragrapho *Item quartur*: Ergo idem
est dicendum à fortiori de Matrimonio.

Ratio autem ob quam Ecclesia matrimonia
ex gravi metu contracta statuit esse nulla, fuit,
quia cum vinculum matrimonij sit perpetuum
& indissolubile, Ecclesia voluit quòd ejus cele-
bratio esset libera & spontanea, ut ad eam
alienà vi & injurià nemo cogatur. Qua etiam
de causa irritat vota solemnia Religionis, facta
ex metu cadente in virum constantem. Non ir-
ritat autem Baptismus ex eodem metu susce-
ptum, tum quia, cum sit Sacramentum, non sub-
jacet dispositioni juris Ecclesiastici, sicut Ma-
trimonium, quod non solum habet rationem Sa-
cramenti, sed etiam contractus naturalis & civilis:
Tum etiam, quia cum baptizatus ad illum
merè passivè se habeat, non requiritur ex parte
illius ita perfectum & exactum voluntarium,
sicut in contrahente matrimonio, aut emittente
vota solemnia Religionis, ut rectè obser-
vavit sanctus Doctor hic quæstione 47. art. 3.
ad 1.

Dico ultimò, Matrimonium gravi metu in-
justo contractum, non esse irritum jure naturali,
sed tantum Ecclesiastico. Est contra Pontium
lib. 4. cap. 14. *Meratium* disp. 7. sect. 8. & alios,
existimantes, talia matrimonia jure naturæ irri-
ta esse.

Probatur conclusio ratione fundamentali:
Metus gravis, injustus, neque defectu plenæ li-
bertatis, neque ratione injuriæ quam infert, tol-
lit naturam consensûs ad matrimonium essen-
tialiter requisiti: Ergo illum non irritat jure
naturæ. Consequentia patet, si enim illum jure
naturali irritaret, altero ex his capitibus id præ-
staret. Antecedens verò quoad utramque par-
tem suadetur. In primis enim quòd ipsum non
irritet ex defectu libertatis, patet ex eo quòd
idem libertatis defectus reperitur in metu gra-
vi, ex causa naturali vel libera proveniente,
& in metu gravi injusto, ad alium finem, quam
ad extorquendum consensum incusso; & ta-
men triplex ille metus non irritat matrimoni-
um, ut tribus primis conclusionibus ostensum
est: Ergo metus gravis, ad extorquendum
consensum injustè incussus, jure naturæ non
irritat matrimonium, ex defectu plenæ libera-
tis.

Quòd verò ipsum jure naturæ non irritet, ra-
tione injuriæ quam infert, probatur; tum quia
tanta injuria infertur meticuloso per metum
levem, quanta homini forti per metum gravem;
& tamen metus levis etiam cadens in virum
meticulosum, non irritat jure naturæ matrimo-
nium. Tum etiam, quia saltem in matrimonio
gravi metu injusto ad alium finem incusso, re-
peritur injuria gravis, quæ tamen matrimo-
nium non irritat, & dominij proprii corporis
translationem non impedit, ut conclusione ter-
tiâ variis exemplis declaravimus. Addo quòd,
in aliis contractibus gravi metu injusto cele-
bratis, gravis infertur injuria, quæ non obstante
sunt validi, & efficaces ad dominium transfe-
rendum: Ergo metus gravis injustus non irri-
tat jure naturæ matrimonium, ratione injuriæ
quam infert.

Contra tres primas conclusiones nullum
conducit argumentum alicujus momenti,
sed contra quartam obijciunt primo: Si enim
metus gravis, ad extorquendum consensum in-
justè incussus, irritaret matrimonium, sequitur
injustè oppressum peccare mortaliter peccato
mendacii & sacrilegii, proferendo verba illa
Ego te accipio in meam: Sed hoc videtur abso-
lutè manifestum: Ergo & illud. Sequela Majoris vide-
tur manifesta, in ipsè enim oppressus, proferendo
illa verba, loquitur contra mentem, subin-
deque mentitur in materia gravi. Item potest
formari sacramentale Sacramentum matrimo-
nii supra materiam indebitam, subindeque illud
dicit Sacramento, & sacrilegium committit, sicut
ille qui metu mortis aliquem indispotum ad
solvit.

Respondeo negando sequelam Majoris,
quoad utramque partem: In primis enim,
quoad peccatum mendacii, contrahens qui illa
verba, *Accipio te in meam*, proferit ex metu gra-
vi, injustè illato à causa libera, tripliciter se ha-
bere potest in eorum prolatione: Primo ita ut
non consentiat in matrimonium, & tamen in-
tendat ea proferre in sensu formali; & tunc
sine dubio peccat, peccato mendacii, quia lo-
quitur contra mentem, quamvis fortasse illud
peccatum non sit mortale, ob metum gravem
injustè illatum; sicut quando Judex injustè
procedit, mentiri in judicio, non est mortale.
Secundò potest contrahens ita proferre verba
illa, ut non intendat ea dicere in sensu formali,
sed tantum materiali; & tunc non mentitur,
quia nihil dicit contra mentem, nec tenetur lo-
qui juxta intentionem cogentis, quandoque-
dem supponimus quòd injustè cogitur, & non
obligatur aliunde erga feminam, ad eam du-
cendum in uxorem. Tertiò potest contrahens
proferre verba illa cum intentione sensus for-
malis significationis eorum, & consensum in ma-
trimonium, quantum fieri potest ex parte sua
proferre, & tunc etiam non peccat peccato men-
dacii, quia nihil dicit contra suam mentem;
illa enim verba faciunt tunc hunc sensum, con-
traho tecum, quantum est ex me, sive pono
quidquid requiritur ex parte mea, ad contra-
hendum tecum.

Similiter contrahens matrimonium ex gravi
metu, non peccat peccato sacrilegii; nam vel
bonâ fide existimat se valide contrahere, &
perficere matrimonii sacramentum, licet metu
coactus, & tunc bona fides, seu ignorantia in-
vincibilis ipsum excusat à peccato; vel contra-
novit contractum esse invalidum, subindeque
non perficit Matrimonii sacramentum, & sic
non peccat etiam, nec facit contra reverentiam
hujus Sacramenti, qui gravi metu adactus pro-
fert verba consensum significantia simulando se
consentire quantum potest; quandoque enim
tunc non intendit facere sacramentum, nec pro-
fert illa verba ut formam Sacramenti, neque
ponit illius materiam, sed se habet ad militan-
dum qui representandi causâ abluet, & pro-
ferret in theatro verba Baptismi; vel qui di-
scendi causâ, seque exercendâ in modo cele-
brandi.

brandi Missam, proferet verba consecrationis super Hostiam chartaceam, sine intentione consecrandi.

82. Addunt aliqui, quod licet graviter peccet Sacerdos, qui metu mortis aliquem indispotum absolvit, non tamen qui metu gravi coactus, matrimonium contrahit; quia ille consensit ei qui directe aliquid impium & sacrilegum petit, subindeque externum sacrilegium committit; secus vero ille, quia ab incuriente metu, Matrimonium directe tantum petitur, quatenus est contractus, non autem quatenus Sacramentum: intendere vero facere contractum matrimonii, qui nullus est iure Ecclesiastico, non est peccatum sacrilegij, cum talis contractus non sit Sacramentum, eo quod Christus validum duntaxat matrimonij contractum, ad dignitatem Sacramenti elevarit.

83. Obijcies secundo contra secundam conclusionem: Illud irritat matrimonium iure naturali, quod reddit ipsum involuntarium, seu voluntati repugnans, cum sit de ratione & natura contractus matrimonialis, quod sit liber & voluntarius: Sed coactio ex gravi metu injuste incusso proveniens, facit quod matrimonium sit involuntarium, seu voluntati repugnans: Ergo reddit ipsum irritum iure natura.

84. Respondeo primo, retorquendo argumentum in Adversarios, non minus enim est coactum & repugnans voluntati matrimonium irritum ex metu mortis iuste incusso, quando scilicet Judex metu suspendij corruptorem virginis cogit, ut eam ducat, quam metus injuste incussus ejusdem aut minoris mali. Et tamen prima illa coactio non irritat matrimonium iure naturali, ut fatentur Adversarii: Ergo non est sufficiens fundamentum in secunda coactione, ut matrimonium dicatur esse nullum iure natura. Quia enim iuste vel injuste incutitur, non facit ut minus repugnet voluntati, & plena libertati, ut minus perterrefaciat virum constantem.

85. Respondeo secundo, distinguendo Majorem: Illud irritat matrimonium iure naturali, quod reddit ipsum involuntarium simpliciter, concedo Majorem. Quod reddit ipsum involuntarium tantum secundum quid, nego. Similiter distinguo Minorem: Coactio ex gravi metu iuste incusso facit matrimonium involuntarium, secundum quid, concedo: simpliciter, nego; ut enim cum Aristotele 3. Ethic. cap. 1. S. Thomas 1. 2. quæst. 6. art. 6. actiones quæ ex metu fiunt, et si ex voluntario & involuntario mixtæ sint, simpliciter tamen dicendæ sunt voluntariæ, quia hic & nunc eas liberè volumus, eligentes illas ut minus malum, ad vitandum majus; fiuntque à principio intrinseco cognoscente singula in quibus est actio; unde non competit illis ratio violenti, quod est à principio extrinseco, nullam vim conferente passo. Cum ergo voluntarium mixtum sufficiat ad actum humanum, sufficit etiam ad matrimonium, spectato iure natura, & essentia matrimonij, ut constat ex reliquis contractibus metu celebratis, licet iure positivo debeant in irritum revocari, ut habetur cap. Abbas, de iis qui vi metusve causâ.

86. Dices, Matrimonium, cum sit vinculum quoddam mutui atque perpetui amoris, & animorum corporumque conjunctio, debet esse plenè voluntarium & liberum: Ergo ad illud non sufficit voluntarium mixtum.

Tomus V.

A Respondeo, distinguendo Antecedens: Debet esse plenè voluntarium & liberum, connaturaliter, concedo, essentialiter, nego: nam voluntarium mixtum sufficiens est ad transferendum dominium corporis unius conjugis in alium. Addo, consensum metu extortum esse plenè voluntarium ex parte sui, id est cum plena & perfecta deliberatione elicatum, & esse diminutum solum ex parte objecti, quatenus scilicet illud tantum vult secundum aliquam considerationem, nempe prout valet ad vitandum cruciatum, aut aliud grave malum; hunc verò consensum ex parte objecti diminutum, non repugnare essentia matrimonij, constat ex eo quod non minus diminutè ex parte objecti consensit, qui consensit in aliquam, quia dives est, licet sit deformis, vetula, querula, alisque vitiiis & defectibus obnoxia; & tamen, omnium consensu, tale matrimonium validum est.

B Obijcies tertio: Coactio repugnat naturæ illius contractus, qui ex se perpetuam & indissolubilem obligationem inducit, cum nihil coactum & violentum sit perpetuo durabile: Sed matrimonium est contractus perpetuum & indissolubilem obligationem inducens: Ergo coactio ex gravi metu injuste incusso proveniens, repugnat naturæ matrimonij, subindeque illud iure naturali dissolvit. Unde D. Thomas hic quæst. 47. art. 3. ad 2. sic ait: *Ad matrimonium non sufficit quodcumque voluntarium, sed voluntarium completè, quia debet esse perpetuum, & ideo per violentum mixtum impeditur.* Et in 4. dist. 29. quæst. 1. art. 3. quæstiunc. 1. in corp. Dicendum (inquit) quod vinculum matrimonij perpetuum est, unde illud quod perpetui repugnat, tollit matrimonium. Metus autem qui cadit in constantem virum, perpetuitatem contractus tollit, quia potest peti restitutio in integrum; & ideo hæc coactio tollit matrimonium, & non alia.

C Respondeo primo, idem argumentum fieri posse de matrimonio inito ex metu mortis iuste incusso, cum illud non minus sit perpetuum, nec minus indissolubilem obligationem inducat, quam illud quod ex metu mortis injuste incusso contractum est.

D Respondeo secundo, ex eo quod matrimonium sit vinculum perpetuum, & indissolubilem obligationem inducat, solum colligi, coactionem ex metu gravi injuste incusso provenientem, repugnare illi connaturaliter, non tamen essentialiter; perpetuum enim esse potest, id est ad vitam, quod coactum est, & contra voluntatem; ut patet in carcere perpetuo, aut servitute. Unde D. Thomas locis citatis non dicit coactionem suam naturam irritare matrimonium, sed affectum solum causam seu rationem quæ movet Ecclesiam, ad illud irritandum, quia scilicet convenit naturæ illius contractus fieri sine violentia & coactione, gravesque solent exitus oriri ex matrimoniis cogente gravi metu contractis.

E Obijcies quarto: Jus natura dicitur, ut omnis injuria resarciatur eodem modo, seu in eodem genere bonorum, quo illata est: Ergo cum injuria injusto metu matrimonio illata, non possit aliter reparari, quam per ejus dissolutionem, jus natura dicitur, dissolvendum esse matrimonium, metu injusto contractum.

9a. Respondeo negando Antecedens, universaliter sumptum; sunt enim multe injuriæ quæ non

Bbbb 2

non possunt, atque adeo non debent refarciri in eodem bonorum genere in quo facta sunt: si quis enim fide datâ de matrimonio, corrumpat virginem, & mox aliam ducat in uxorem, iniuria gravissima priori illata, non refarcitur irrito posteriori matrimonio, utpote quod eo non obstante est validum, & consequenter perpetuum. Item jus naturæ dicitur refarciendam esse injuriam ab homine qui alium mutilavit, sed non per restitutionem membri quod semel abscissum reparari non potest, sed aliis viis ac modis. Idem dicendum in proposito, jus enim naturæ dicitur quidem reparandam esse injuriam, injusto metu matrimonio illatam, sed non per ejus dissolutionem, cum illud semel valide contractum dirimi non possit, sed aliis modis quo talis injuria reparari potest, puta celebrando de facto matrimonium, illudque revalidando, si pars altera violentiam passa, velit postea libere consentire.

91. Objicies quincō: Donatio quæ fit latroni per metum cadentem in virum constantem, nulla est, etiam stando in jure naturæ; & votum simplex vel solemne, per metum in virum constantem cadentem emillum, est invalidum, etiam jure naturæ; cum Ecclesia non habeat potestatem ea quæ sunt de jure naturæ irritandi, & tamen irritet omnia ejusmodi vota: Ergo etiam matrimonium ex eodem metu contractum, jure naturæ invalidum erit.

92. Respondeo negando Antecedens, quoad utramque partem; donatio enim quæ fit latroni propter metum gravem, non est etiam ipso jure humano irrita & nulla, sed venit rescindenda per iudicem, in quo differt à matrimonio, quod ipso jure humano est nullum, si ex illo metu contrahatur, quia cum inducat vinculum per se iustum, si quando ex gravi metu contrahitur, semel esset validum, non posset rescindi per aliquam potestatem humanam, sicut rescinduntur alii contractus, qui ex sua natura non sunt insolubiles. Similiter votum simplex vel solemne, per metum in virum constantem emillum, non est jure naturali, sed Ecclesiastico tantum, invalidum. Ad probationem verò in contrarium dico, quod licet Ecclesia non habeat potestatem irritandi ea quæ sunt semel valida jure naturæ, bene tamen apponendi aliquas circumstantias, sine quibus sunt invalida, siue sine quibus jus naturæ non tribuit eis valorem, ex quibus una est, quod vota illa non sint per metum gravem extorta.

93. Objicies sextō: Nullum extat peculiare decretum, quo Ecclesia matrimonia gravi metu injusto contracta irritet, uti fecit cum matrimoniis clandestina antea valida irritavit: Ergo licet ista sint jure tantum positivo irrita, illa tamen jure naturæ invalida erunt.

Sed nego Consequentiam, sicut licet Ecclesiæ decretum proferri possit, quo matrimonium fidelis cum infideli, id est baptizati cum non baptizata, aut vice versâ, declaretur invalidum, tamen certum est, & fatetur Adversarij, jure solum positivo irritum esse; quia nimirum, licet id non habeatur ex peculiari Ecclesiæ decreto, habetur tamen ex traditione Doctorum & Pontificum: ita ob eandem rationem, matrimonia gravi metu injusto contracta, jure positivo irrita sunt, quamvis nullum extet peculiare decretum Ecclesiæ quo irritentur.

94. Objicies ultimō: Si matrimonia gravi metu injusto contracta, jure tantum Ecclesiastico irrita sint, erunt valida inter infideles, cum ipsi le-

A gibus Ecclesiæ non subint: Sed hoc dicimus: Ergo nec illud.

Respondent Sotus, Henriquez, & alij, negando sequelam; quia (inquunt) licet talia matrimonia non sint irrita jure naturæ, sunt tamen invalida jure gentium, quod habet vim apud infideles.

Sed hanc responsionem & doctrinam multo improbant, ex eo quod cum jus gentium dicatur illud quod ex principiis naturæ, etiam rei, per necessariam & evidentem deductionem morali, consequentiam deducitur, quodque proinde sola recta ratio dicitur, si matrimonia coacta essent tali jure irrita, sequeretur eorum nullitatem deduci tanquam conclusionem immediate ex principiis naturæ, & consequenter ex se, siue ex jure naturæ, esse irrita. Unde.

B Alii respondent negando Minorem, existimant enim, matrimonia ex gravi metu contracta inter infideles esse valida, sicut matrimonia clandestina apud illos valida sunt, cum ipsi legibus Ecclesiæ talia matrimonia irritantibus non subdantur.

Verum melius respondetur cum distinctione, dicendo nempe ea esse quidem valida apud infideles, si nullum jus civile ea apud ipsos irritet; invalida verò, si apud illos sit, ut esse potest, lex aliqua civilis ea irritans.

§. III

Corollaria precedentis doctrinæ.

C EX dictis inferes primò, metum levem in iustum incussum non irritare matrimonium: Ecclesia enim non irritat nisi matrimonia gravi metu injuste incussum irrita, alias omnia in matrimoniis contractibus essent incerta, plenaeque controversiæ & litibus; quia metus levis facile intervenit, aut etiam fingi ac probari potest. Adde quod, qui levi metu movetur ad contrahendum matrimonium, non est dignus, ut sibi per Ecclesiam subveniatur, cum facile potuerit talem metum à se repellere.

D Inferes secundò, Matrimonium ex metu gravi contractum, quantumvis juramento per vim extorto confirmetur, non esse validum; quia juramentum non confirmat actum, jure Ecclesiastico nullum: Sed matrimonium gravi metu injuste incussum contractum, jure Ecclesiastico irritum est, ut supra ostendimus: Ergo per juramentum vi extortum firmari nequit. Adde quod, si matrimonium metu gravi injuste illato contractum, juramento vi extorto firmaretur, Ecclesia non sufficienter providisset incommodis, quæ ex matrimoniis coactis solent sequi; si quidem facillimum esset cogentibus, non solum cogere ad matrimonium, sed etiam ad ipsum juramento confirmandum.

Dixi, quantumvis juramento per vim extorto confirmetur, si enim ille qui metu gravi ad contrahendum matrimonium adactus est, postea sponte juret, se confirmatum tale matrimonium, titulo religionis tenetur ad valide contrahendum, quia cum tale juramentum sit sponte præstitum, jurantem constringit ad illud servandum, cum absque salutis dispendio, & præjudicio tertij, ut supponimus, servari possit. Sicut qui sponte jurat se confirmatum votum, ab omni plena libertate emillum, tenetur virtute religio-